

POSTANOWIENIE

30 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 30 lipca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w Poznaniu

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej A. P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 3 marca 2023 r., I ACa 964/20,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od A. P. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii
Generalnej 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów
postępowania kasacyjnego**

[wr]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 września 2020 r., XII C 399/15, Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo pokrzywdzonego przeciwko Skarbowi Państwa o zapłatę 50 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz 27 000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, w związku z samobójstwem jego syna, osadzonego w zakładzie karnym.

Wyrokiem z 3 marca 2023r., I ACa 964/20, Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację pokrzywdzonego. Sąd podzielił w całości ustalenia faktyczne, dokonane w sprawie przez Sąd Okręgowy, jak też wywiedzione z nich wnioski. W sprawie zostało wykazane, że syn powoda miał zapewnioną opiekę ze strony

lekarzy, wychowawców i psychologów oraz więziennego kapelana, z której to opieki osadzony korzystał. Osadzony był objęty procedurą tzw. karty osadzonego zagrożonego samobójstwem. Te działania doprowadziły do uzyskania poprawy stanu osadzonego, gdyż ustąpiły ostre objawy psychotyczne, uzyskał on wgląd w chorobę, pozostawał w logicznym, rzeczowym kontakcie, był spokojny, bez zaburzeń w obrębie emocjonalnej kontroli zachowania, w nastroju adekwatnym do sytuacji, a co więcej, negował myśli i zamiary samobójcze. W czasie tymczasowego aresztowania, obserwacji na potrzeby opinii sądowo-psychiatrycznej i ostatecznie oczekiwania na miejsce w pozapenitencjarnym szpitalu psychiatrycznym, osadzony miał zapewnioną należytą opiekę psychologiczną, medyczną (w tym psychiatryczną), poddawany był oddziaływaniom wychowawczym, nadto korzystał z opieki duszpasterskiej, co dodatkowo mogło wzmacniać jego samopoczucie, a wreszcie utrzymywał on regularny kontakt ze swoją rodziną. Elementem wzmożonego nadzoru było między innymi osadzenie go w celi monitorowanej, a później w wieloosobowej celi położonej w najbliższym sąsiedztwie dyżurki, częstsze kontrole czy wzmożony nadzór w zakresie przyjmowania leków. Sąd podkreślił, że z protokołów z sekcji zwłok wynika, iż w organizmie osadzonego nie stwierdzono obecności przepisanego mu leku, a zatem musiał on zaprzestać przyjmowania tegoż leku co najmniej kilka dni przed śmiercią. Ta okoliczność mogłaby świadczyć o zaniedbaniach personelu pozwanego wyłącznie wówczas, gdyby członkowie personelu mieli świadomość, że osadzony nie zażywa w rzeczywistości tych leków, a tego w toku procesu nie wykazano. Procedura podawania osadzonym leków polegała na tym, że leki te podawała pielęgniarka w asyście funkcjonariusza Służby Więziennej, którzy następnie upewniali się, że osadzony zażył lek. Nie wyklucza to jednak, że osadzony mógł później doprowadzić do torsji, co w zasadzie przekreślało szanse na efekt terapeutyczny farmakoterapii. Także sygnały o pogarszającym się samopoczuciu osadzonego czy domniemyanych myślach samobójczych nie docierały do funkcjonariuszy i personelu medycznego, aby możliwe, a tym samym uzasadnione znanymi pozwanemu okolicznościami, było podjęcie innych, niż zastosowane i wynikające z ustalonych okoliczności sprawy działań wobec osadzonego.

Na tej podstawie Sąd uznał, że w sprawie nie ma podstaw do przyjęcia naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 11 ust. 2 ustawy o służbie więziennej i art. 361 § 1 k.c. Ewentualna odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa oparta na art. 417 k.c. powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą. Obowiązek wykazania wszystkich przesłanek ewentualnej odpowiedzialności pozwanego spoczywa na powodzie, gdyż wynikająca z art. 6 k.c. zasada odnosząca się do rozkładu ciężaru dowodowego ma zastosowanie również do spraw o odszkodowanie i zadośćuczynienie dochodzone od władzy publicznej. W ocenie Sądu odwoławczego strona powodowa temu obowiązkowi nie sprostała, gdyż nie wykazała przesłanek odpowiedzialności pozwanego, w szczególności przesłanki bezprawność działania lub zaniechania pozwanego w ustalonych okolicznościach rozpoznanej sprawy. Brak wykazania już chociażby jednej koniecznej przesłanki odpowiedzialności deliktowej, czyni dochodzone roszczenie niewykazanym i taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

Pokrzywdzony zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną i wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania ze względu na zagadnienie prawne: czy możliwe jest dokonanie ustaleń faktycznych i przeprowadzenie dowodów na podstawie wniosków dowodowych podyktowanych przez stronę i do protokołu rozprawy, co nie stanowiło załącznika do protokołu rozprawy, a jednocześnie miał miejsce uprzedni zwrot odpowiedzi na pozew do której złożenie pozwany był zobowiązany pod rygorem uznania twierdzeń strony powodowej za przyznane, a także do powołania wszystkich twierdzeń i dowodów pod rygorem ich późniejszego pominięcia.

Pokrzywdzony podniósł również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące naruszenie art. 11 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej w związku z § 3 ust. 3, § 4 pkt 4, pkt 5, § 6 ust. 2 i ust. 3, § 7 ust. 1, § 10 pkt 2 oraz pkt 3, § 12, § 15, § 18 instrukcji.

Następnie pokrzywdzony powołał się również na nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. albowiem w składzie sądu orzekającego w II

instancji uczestniczyła osoba, która odebrała nominację sędziowską od Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa po przeprowadzeniu postępowań ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) co spowodowało niedopuszczalne w świetle art. 6 ust. 1 EKPC, art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 47 KPP obniżenie standardu bezstronności i niezależności sądu.

Pozwany Skarb Państwa złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W odniesieniu do przesłanek wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy zauważyć, że skutkiem podniesienia zagadnienia prawnego czy potrzeby wykładni może być przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko pod warunkiem, że przynajmniej jedno z możliwych rozwiązań tych problemów prowadzi do zasadności skargi kasacyjnej. Nie można przyjąć skargi do rozpoznania, jeżeli podlegałaby ona oddaleniu niezależnie od odpowiedzi na postawione problemy prawne czy interpretacyjne.

W sprawie nie pojawia się zagadnienie prawne wskazane w skardze kasacyjnej. Uchylony już art. 207 § 7 k.p.c. nie uniemożliwiał stronom prezentowania przed sądem tych okoliczności, które objęte są odpowiedzią na pozew albo pismami przygotowawczymi. Przepis ten stanowił podstawę pominięcia przez sąd spóźnionych twierdzeń i dowodów, lecz nie zobowiązywał do tego. Sąd miał prawo do oceny, że mimo podniesienia po terminie należy uwzględnić daną okoliczność lub wniosek dowodowy, co zachodziło szczególnie w sytuacji, gdy twierdzenia pozwu były wątpliwe. Pozwany miał prawo oczekiwać na termin rozprawy i złożyć stosowne oświadczenia w formie ustnej bądź w formie załącznika do protokołu, a do Sądu należała decyzja, czy pominąć te oświadczenia. Ponadto skarżący nie wniósł o wpisanie odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu, zatem nie może skutecznie powoływać się na naruszenie przepisów postępowania przez Sąd.

Brak jest podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące naruszenie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie więziennej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1869 ze zm.). Trzeba wskazać, że przepis ten ma następujące brzmienie „w ramach realizacji swoich zadań Dyrektor Generalny może wydawać zarządzenia, instrukcje lub wytyczne”. Przepis wprowadza kompetencję dla Dyrektora Generalnego do wydawania zarządzeń, instrukcji czy wytycznych. Naruszenie tego przepisu mogłoby polegać na zakwestionowaniu przez Sąd dopuszczalności wydania instrukcji przez Dyrektora Generalnego albo odmowie przyznania jakiegokolwiek skutku prawnego okoliczności naruszenia instrukcji przez pracowników zakładu karnego. Tymczasem skarżący powołuje się na rzekome naruszenie przez pracowników zakładu karnego procedur przewidzianych w instrukcji wydanej przez Dyrektora Generalnego. W konsekwencji należy stwierdzić, że zawartość normatywna tej regulacji całkowicie rozmija się z twierdzeniami zawartymi w skardze kasacyjnej. Nie ma zatem jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Brak jest również podstaw do przyjęcia, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi także wątpliwości, że Sąd ten nie może w ramach rozpoznawania skargi kasacyjnej prowadzić abstrakcyjnej kontroli zgodności ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z Konstytucją RP lub prawem międzynarodowym. Sama zatem okoliczność, że sędzia został powołany w procesie nominacyjnym przeprowadzonym przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., nie uzasadnia zarzutu braku niezależności lub bezstronności, bowiem konieczne jest wystąpienie dodatkowych okoliczności i wzięcie pod uwagę ich całokształtu, a okoliczności te podlegają badaniu w odrębnej procedurze (art. 42a u.s.p.).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 99 k.p.c. pozwanemu przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki

minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(G.G.)

[a.ł.]